

«یادداشت‌های روزانه جلال آل احمد» منتشر شد

جلداول «یادداشت‌های روزانه جلال آل احمد» باتدوین محمد حسین دانایی منتشر شد.

در معرفی این کتاب آمده است: «... خوب، این اباطیل هم به هزار صفحه رسید. گاهی فکرمی‌کنم، هرکنم و آنچه راهم سرقدم رفته‌ام، بریزم دور. بازگاهی می‌گویم: نه، چرا؟ عُمرت رادرین سطور نهاده‌ای که باهمه ابتذال و حماقت و کتافتش، معرف خوبی است، برگردان ناخودآگاه و شاید

دقیقی است از عمر هُذری که دراین مُلک می‌گذرانی...» (بخشی از یادداشت‌های روزانه جلال آل احمد) در معرفی این کتاب آمده است: یادداشت‌های مزبور که توسط محمدحسین دانایی تدوین و آماده انتشار شده و به نوعی کارنامه شفاف جامعه روشنفکری کشور در سال‌های اخیر به شمار می‌رود، مشتمل بر خاطرات جلال آل احمد در فاصله مرداد ۱۳۳۴ تا آذر ۱۳۳۷ است

در محضر امین شعر انقلاب

نشست‌های سالانه رهبر انقلاب با شعرای کشور، تأثیر مهمی در توجه دادن عموم مردم و مسئولان فرهنگی به نقش هویت‌ساز شعر و ادبیات داشته است

ارش شفاعی
آروه فرهنگ و هنر

جلسات دیدار رهبر انقلاب با شاعران در شب نیمه ماه رمضان و همزمان با میلاد حضرت امام حسن مجتبی‌(ع) به یک سنت فرهنگی اثرگذار در سال‌های اخیر تبدیل شده است. این جلسه که در تمام سال‌های اخیر به‌جز دوران همه‌گیری بیماری کرونا در همین شب در حسینیه

درباره سابقه ادبی و میزان آشنایی رهبر انقلاب با شعر جدید و قدیم، بسیار می‌توان گفت. رهبر انقلاب که خودشان شاعر هستند و در شعر «امین» تخلص می‌کنند، از دوران جوانی در محافل و جلسات ادبی مشهد حضور داشته‌اند و گروهی از شاعران مشهور خطه خراسان از دوستان آن دوران شان هستند، شاعرانی چون زنده‌یادان مهدی اخوان ثالث، احمد کمال‌پور(کمال)، ذبیح‌الله صاحبکار، محمد قهرمان و علی باقرزاده (بقا). آشنایی رهبری با ادبیات و به‌خصوص شعر در جلسات دیدار سالانه برای همه کسانی که در این جلسات حضور داشته‌اند یا آنها را از طریق رسانه‌ها دیده‌اند، امری روشن است و نظرات و دیدگاه‌های منتقدانه و فنی که درباره شعر شاعران حاضر در نشست بیان می‌کنند، نشان دهنده تسلط و مطالعه ایشان در شعر به‌صورت حرفه‌ای و کاملاً کارشناسانه است.

اما آیا این نشست، تنها دیداری سالانه و نشستی صرفاً برای شعرخوانند است؟ اصرار رهبر انقلاب بر برگزاری این جلسات به صورت سالانه و وقتی که برای حضور در جلسه و شنیدن شعرهای تازه شاعران جوان و پیشکسوت تنها به دلیل علاقه شخصی است یا ایشان با برگزاری مرتب این جلسات و بازتاب رسانه‌ای قابل توجه آن در بی‌آند که مسئولان و عموم مردم به جایگاه شعر در سپهر هویتی ایران و در نگاه کلی‌تر به اهمیت هنر و فرهنگ بیش از بیش توجه‌کنند؟

در آستانه این دیدار، با چهار نفر از شاعران معاصر که در سال‌های اخیر در این جلسات حضور داشته‌اند، گفت‌وگو کرده‌ایم و درباره این نشست، حال و هوای آن و تأثیراتش نظرشان را پرسیده‌ایم.

سالم‌سازی فضای عمومی شعر

حجت‌الاسلام والمسلمین زکریا اخلاقی که از شاعران غزلسرای برجسته کشور است و به غزل‌های پرشور و حال و پراحساس خود مشهور است، در توصیف فضای جلسات دیدار می‌گوید: فضای جلسات خیلی صمیمی است و دوستان شاعر احساس می‌کنند که مقام معظم رهبری کاملاً به شعرهای شان توجه دارند و از این جهت، این مسأله موجب تشویق و ترغیب بسیار زیاد شاعران می‌شود، چرا که شاعران از این‌که به راحتی در حضور مقام معظم رهبری نشستند و برخورد صمیمی و بی‌تکلف ایشان را می‌بینند، بسیار خوشحال می‌شوند. این جو صمیمانه و برخورد مهربانانه مقام معظم رهبری باعث می‌شود که دوستان شاعر خیلی راحت حرف‌های شان را بزنند و شعرهای شان را بخوانند و مقام معظم رهبری هم به‌شعرشان توجه می‌کنند، تشویق‌شان می‌کنند و درباره آثارشان نظر می‌دهند. این فضای غیررسمی، عادی، صمیمی و خودمانی تقریباً از همان ابتدای شروع جلسه تا آخرش ادامه دارد.

وی می‌افزاید: همین جو صمیمی باعث می‌شود که شاعران همیشه برای حضور در جلسه مشتاق باشند و اشتیاق داشته باشند که برای ایشان شعرهای شان را بخوانند و صحبت‌های شان را در مورد شعر خود بشنوند.

شاعر مجموعه «تبسم‌های شرقی» درباره تأثیر این دیدارها بر فضای عمومی شعر کشور، می‌گوید: این اثرگذاری را از چند جهت می‌شود بررسی کرد. یک تأثیر این جلسه در جهت رشد کیفی شعر است و یک جهت دیگر سالم ماندن فضای شعر است و جهت دیگر نیز این است که باعث می‌شود شعر در جامعه ترویج شود و مردم با شعر آشنا شوند و بدانند که شاعران معاصر چه کسانی هستند و جوان‌هایی را که به تازگی وارد این فضا شده‌اند، بشناسند و شعرهای شان را بشنوند. من فکر می‌کنم که در بخش دوم و سوم بیشتر ما شاهد آثار و برکات بودیم. این جلسه در سالم ماندن فضای شعر کشور بسیار مؤثر بوده است. وقتی حضرت آقا خودشان به شعر عنایت داشته و به نوعی بر این هنر نظارت کنند، این مسأله باعث می‌شود که فضای عمومی شعر مانا حد زیادی سالم بماند و خوشبختانه در حوزه شعر ما هیچ مشکلی الحمدالله نداریم.

گاهی در زمینه هنرهای دیگر با چالش‌هایی مواجه هستیم اما فضای شعر فضایی سالم و پویاست. از سوی دیگر، این جلسه در ترویج شعر در جامعه و شناخته‌شدن شاعران بسیار مؤثر بوده است. تأثیرگذاری این جلسات در رشد شعر نسبی است؛ چرا که تمامی عوامل لازم برای تحقق این امر در اختیار ما نیست. نمی‌توانیم ادعا کنیم که تأثیر بسیار زیادی دارد، اما همین که جوانان به شعر علاقه‌مند شده و به این هنر توجه بیشتری نشان می‌دهند، خود یک موفقیت بزرگ است.

اصیل واصیل مالیرانیان است.

درواقع شعر هنری مخصوص به خود ما بوده و بقیه هنرها بعدها آمده‌اند. این یک نکته، نکته دیگر این‌که شعر از جنس کلام و محتواست و مضمونی که می‌تواند در خود جا دهد و پیامی که منتقل کند، در هنرهای دیگر نیست، گنجینه غنی ادبیات فارسی را که ببینید، متوجه می‌شوید هرچقدر هم که هنرهای دیگر ما، هنرهای فاخری باشند هیچ‌کدام به پای هنر شعر نمی‌رسند و نمی‌توانند این قدر معارف و معانی و مضامین را در خودشان جای

دهند. بنابراین شعر یک هنر بسیار ارزشمند است. از طرف دیگر،

خود حضرت آقا از جوانی به شعر علاقه داشته‌اند، شعری می‌سروده‌اند و از طرف دیگر با هنرمندان هنرهای دیگر نمی‌شود چنین جلساتی گذاشت، چرا که شعر هنری است که در یک جلسه می‌شود آن را ارائه کرد. حتی داستان این شانس را ندارد، چرا که در داستان این ویژگی که بشود آن را در جلسه‌ای ارائه کرد، وجود ندارد، حداقل این است که چند داستان نویس بیایند داستان شان را بخوانند؛ اما شعر چون خیلی کوتاه عرضه می‌شود، در یک جلسه ۳۰-۴۰ جوان می‌توانند

شعرهای شان را بخوانند. اخلاقی درباره این‌که آیا مسئولان توانسته‌اند دیدگاه‌های رهبر انقلاب را در حوزه شعر و فرهنگ، اجرایی کنند، می‌افزاید: ما از آن قسمت به بعدش مقداری می‌لنگیم، حالاً البته دوستان مقداری توجه دارند و همین مقداری که توجه داشته‌اند، امکان رشد شعر را هم فراهم کرده است، ولی مثل همه سخنان دیگری که ممکن است در همه جوانب نتوانند رهنمودها را پیاده کنند با همت به خرج نداده‌اند، ممکن است تمام صحبت‌های حضرت آقا جامه عمل نپوشیده باشد. همین مقدار که دوستان توجه کرده‌اند خوشبختانه در این سال‌ها نتایجش را می‌بینیم، همین موج شاعران جوان متدین مذهبی که به سمت شعر روی آورده‌اند و خیلی هم خوب شعر می‌گویند و سال به سال هم بر تعدادشان افزوده می‌شود، بخشی از نتایج و برکات پیگیری‌های مربوط به همین جلسات بوده است.

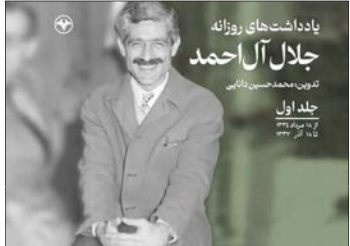
اشراف تاریخی به نقش فرهنگی شعر

مصطفی محدثی‌خراسانی، از شاعرانی است که از دوران ریاست‌جمهوری رهبر انقلاب در جلسات دیدار با شاعران حضور داشته است. او می‌گوید: در جلسه‌های دوره ریاست‌جمهوری که ایشان معمولاً ایام عید به مشهد می‌آمدند، فکر می‌کنم سه سالی قبل از رهبری‌شان بود، آقای سیدعبدالله حسینی جلسه شعری تشکیل داده بود. فکر کنم سال ۶۵ یا ۶۶ از طریق آقای حسینی ما را دعوت کردند و خدمت‌شان رسیدیم. از بزرگ‌ترها، آقای کمال، آقای محمد نیک، آقای امیر بزرگ و آقای غفورزاده (شق) بودند و از جوان ترهامن بودم، آقای ن ظافت، آقای سیدعبدالله حسینی و آقای

زکریا اخلاقی: این جلسه در سالم ماندن فضای شعر کشور بسیار مؤثر بوده است وقتی حضرت آقا خودشان به شعر عنایت و به نوعی بر این هنر نظارت داشته باشند، این مسأله باعث می‌شود که فضای عمومی شعر مانا حد زیادی سالم بماند و خوشبختانه در حوزه شعر ما هیچ مشکلی نداریم

و بسیاری از اقدامات و مسائل پشت‌پرده نهادهای فرهنگی و روابط فی‌مابین دست‌اندرکاران فعالیت‌های هنری و ادبی معاصر را به قلم تندوتیز این نویسنده نامدار روایت می‌کند.

جلد اول این یادداشت‌ها توسط مؤسسه انتشاراتی اطلاعات منتشر شده و مجلدات بعدی این مجموعه هم به‌زودی منتشر خواهند شد.

صحبت‌های‌شان شنیدم که زبان فارسی، زبان تشیع است. ضمن این‌که موقتی‌زبان فارسی را داشته باشیم، هویت خودمان را، یکپارچگی خودمان را و آن قدرت نرم تاریخی را که تبدیل به ثروت ملی ما شده است، داریم. آن قدرت در محدوده زبان فارسی برای ما معنا و مصداق پیدا می‌کند و هر آسیمی به زبان فارسی برسد، آسیب به سرمایه ملی و ثروت ملی ما رسیده است.

محدثی‌خراسانی با بیان این‌که عدم توجه مسئولان فرهنگی به شعر و نقش مهم آن در فرهنگ ملی را یک مشکل بزرگ تاریخی و نیازمند آسیب‌شناسی می‌داند و می‌گوید: اما به نظر من همین توجهی هم که می‌کنند، صد درصدش مدیون این جلسه است و اگر این جلسه نبود، خیلی بیشتر از اینها از نظر توجه نظام فرهنگی فراموش شده بود.

حکمت توجه رهبر انقلاب به شعر

یکی از شاعرانی که در جلسات دیدار رهبر معظم انقلاب در سال‌های اخیر حضور داشته و شعرهایش مورد توجه عمومی واقع شده است، مهدی جهان‌دار، شاعر اصفهانی است. او در بیان خاطرات خود از دیدار شاعران با رهبر معظم انقلاب اسلامی، نقی به گذشته می‌زند و از نخستین حضورش در این دیدارها می‌گوید: فضای ادبی این نشست‌ها خیلی صمیمی است. من اولین سالی که در این نشست‌ها شرکت کردم، سال ۷۸ بود. به یاد دارم جلسه در آن زمان در اتاق کوچکی برگزار می‌شد و همه روی زمین می‌نشستند، خود رهبر هم روی زمین می‌نشستند، فضایی خیلی صمیمی و دوست‌داشتنی بر جلسات حاکم بود. جلسه خلوت بود، تعداد حاضران زیاد نبود و خیلی به حوزه نقد شعر ورود می‌کردند و نظرهای خیلی قشنگ و ادبی ارائه می‌کردند؛ البته این جلسه‌ها از زمان ریاست جمهوری

مصطفی محدثی‌خراسانی: این‌که ایشان این قدر دغدغه زبان فارسی دارند هم یک بحث فرهنگی و هم یک بحث اعتقادی است چون من در صحبت‌های‌شان شنیدم که زبان فارسی زبان تشیع است. ما وقتی زبان فارسی را داشته باشیم، هویت، یکپارچگی و قدرت نرم تاریخی را که تبدیل به ثروت ملی ما شده، داریم

